

Boris Kagarlitskij

Nadezjdin-fenomenet

Ur [Russian Dissent](#), 23 januari 2024.

Lanseringen av en ny krigskritisk presidentkandidat är ett tecken på ökad rysk politisk oro.

[Denna artikel skrevs innan Nadezjdins kandidatur fick ordenligt fart]

(Foto: Boris Nadezhdin / Telegram)

Bland politiska kommentatorer har det länge rått samsyn om att val i Ryssland inte tjänar någonting till. Och faktum är att hur fria valen än varit har det aldrig i rysk historia hänt att de lett till något maktskifte. Men inte ens det duger för att påstå att val inte spelar någon roll. Det är ju trots allt ändå så att förändringar i styrkebalansen och i folkopinionen återspeglas i väljarnas sätt att reagera. Och när regimen allt mer tillgriper direkt valfusk innebär det också en försvagning av den.

I mitten av januari skulle två saker distansera president Putin som det mest eftersökta namnet på internet i Ryssland. Den första var [katten Twix, som tragiskt dog under en tågresa någonstans mellan Sankt Petersburg och Kirov](#). Konduktören i vagnen trodde att katten var en luffare och kastade den av tåget, ut i den trettiogradiga kylan utanför. Flera tusen personer deltog i sökandet efter katten, men kunde inte rädda det stackars djuret. När den döda kroppen hittas krävde hundratusentals ilsket att den skyldige till brottet skulle straffas. Styrande instanser antog skyndsamt nya regler om förbud för järnvägsanställda att kasta av katter och hundar från tåg (nu känd som Kattlagen Twix). En del politiker kräver också att ett monument ska resas för att hedra Twix.

Men sedan den 19 januari har presidentkandidaten Boris Nadezjdin fått ännu större uppmärksamhet än såväl Putin som katten. Nadezjdins popularitet började växa runt den 15 januari och den 20 januari stod det klart att han hade en verklig möjlighet att samla de hundratusen namnunderskrifter som krävs för att bli registrerad på valsedlarna. Flera tusen köade timtals i kylan på snöfyllda gator för att få skriva under. I Jakutien härdade folk ut i fyrtio minusgrader. Till denna våg anslöt sig också många hemvändande ryssar, som hösten 2022 lämnat landet för att slippa undan mobiliseringen. Möten med anhängare till Nadezjdin spred sig som svampar också i regioner som tidigare inte gjort sig kända för några större protester.

Uppståndelsen kring namninsamlingarna fick till sist också den etablerade oppositionen att börja bry sig om kandidaten. Som väntat ledde möjligheten att organisera medborgarna på basplanet till att oppositionen, liberal som vänster, splittrades. De flesta av dissidenterna förkunnade samstämmigt, från trygga positioner utomlands, det fåfänga och rent av skadliga i att över huvud taget bry sig om valet, i synnerhet som inget gott någonsin kan komma ut ur Putins Ryssland. Oppositionella som stannat kvar i Ryssland engagerade sig däremot alltmer i insamlingen av namnunderskrifter och började rent av känna en gryende optimism. Förvisso fanns undantag i båda de lägren. Men vad som är av avgörande betydelse i detta fall är inte vad en del politiker anser, utan i vad mån och hur kampanjen runt Nadezjdin uttrycker eller avspeglar politiska strömningar på djupet.

Boris Nadezjdin inte bara kritiserade regimen, även om han gjorde det mycket skarpare än någon annan officiellt tillåten oppositionskandidat gjort också under tider med större frihet. Han förklarade sig också vara motståndare till kriget mot Ukraina och anhängare till radikala demokratiska förändringar på hemmaplan. Intellectuella och politiker som fått bråttom att distansera sig från denna kandidat underströk att han helt klart agerade med Kremls samtycke, eller i vara fall med stöd av någon gruppering där, och att det därför inte kunde bli tal om något samarbete.

Att Nadezjdin har kopplingar till en del grupper inom den rådande regimen stämmer med största säkerhet. Men just därför måste hans kampanj tas på yttersta allvar. De flesta som följt utvecklingen i Kreml de tre-fyra senaste månaderna har observerat tydliga motsättningar i olika beslut mellan olika grupperingar med skilda och rent av konfliktfyllda mål. Det handlar inte bara om förbundna med smärre olikheter i attityd och metoder, utan om antagonister inbegripna i interna stridigheter. Nadezjdin-fenomenet är en avspegling av denna kamp.

Givetvis är det inte tal om att anti krigs-kandidaten skulle få flest röster. Men om han över huvud taget tillåts ställa upp i valet kommer han att få ansevärt stöd och som regimen bara kommer att kunna bemöta med omfattande valfusk, vilket i sin tur kan underminera legitimiteten av den kommande omröstningen. Det kommer att bli svårt att dölja, i synnerhet om eliten börjar bli splittrad. Alltför många i och runt Kreml har intresse av att störa valet. Det i sin tur kommer att leda till ytterligare exempel på stridigheter bland eliten mot bakgrund av den oro och aktivism Nadezjdins tal kommer att leda till.

Bara ett fåtal bryr sig om hur bra eller dålig en viss kandidat är, ingen läser hans program och i hans tal kommer de bara att urskilja maningarna till fred och förändring. Men de maningarna, hur vaga de än kan förefalla, kommer att harmoniera med stämningar bland fler och fler – kanske det stora flertalet – av ryska medborgare.

Ett talande tecken på sönderfallet i vårt politiska system var den populära artisten [Shamans oväntade utspel i sin senast video](#) den 18 januari, årsdagen av arresteringen av Alexej Naavalnyj. Videoklippen manar till stöd för dem som fått lida för sanningen och visade följarna bilden av en fjättrad kämpe som tar sig igenom ett gatlopp av förföljare. Reaktionen blev omedelbart en ström av kommentarer med krav på frigivning av politiska fångar och maktförändring i Ryssland, inom två dagar hade videon fått två miljoner träffar. Anmärkningsvärt är att Shaman till helt nyligen varit något ett officiellt språkrör för Putin-regimen och ett exempel inte bara på lojalitet utan också för andra popmusiker som inte underlåtit att hylla regimen i sina sånger.

Videon, som krävt en och en halv månad av förberedelser (ungefär lika lång tid som det tog att lansera Nadezjdins kampanj), gavs ut precis när insamlingen av namnunderskrifter nått en kritisk punkt, när det började stå klart att oppositionskandidatens utsikter inte var så obetydliga som det först kunnat verka. Allt detta kan förstås bara vara ett märkligt sammanträffande men på sistone har det sådana sammanträffanden blivit allt fler, särskilt sedan rykten om att president Putin avlidit började cirkulera i slutet av oktober. Oavsett hur levande, frisk eller (kanske) död Rysslands president är, så står det klar att det inte längre finns någon som kan fylla den funktion som alltid varit hans – som moderator i stånd att ena olika maktgrupperingar och överbrygga konflikterna mellan dem. Därför utgör Nadezjdins kampanj en verklig politisk utmaning, kanske inte för

systemet i dess helhet, men i varje fall för den konservativa grupperingen. Framtiden kommer snart att ge svaret på hur seriös den utmaningen blir.

Översättning Björn Erik Rosin

Lästips

Mer om utvecklingen i Ryssland och det kommande presidentvalet:

Ilja Budrajtskis, [Krig, fascistisering och motstånd: perspektiv på den ryska imperialismen](#) (23/1 2024)

Estelle Levresse, [Ryska oppositionen försöker rispa Vladimir Putins skyltfönster](#) (4/2 2024)

Martin Fahlgren, [Hets mot krigsmotståndare i det ryska presidentvalet](#) (14/2)

Om Kagarlitskij:

Kagarlitskij fängslades 26 juli 2023, bl a anklagad för att "rättfärdiga terrorism". Se:

[Internationella uttalanden: Frihet åt Boris Kagarlitskij! Frihet åt alla ryska politiska fångar!](#) (juli 2023)

Han riskerade därmed upp till 7 års fängelse, men i december 2023 försattes han plötsligt på fri fot, dömd till näringsförbud och böter på 600 000 rubel, som motsvarar c:a 72 000 kronor.

Tillägg: Men det visade sig bara vara början. 13 februari meddelades det att en militärdomstol dömt honom till 5 års fängelse! Om detta, se:

Leonidas Aretakis & Jacob Lundberg, [Ryssland fängslar krigsmotståndare: "Putin bryr sig inte om kampanjer"](#).

Och 16 februari meddelades att den fängslade oppositionspolitikern Aleksej Navalnyj hade dött "under en promenad".

Mer av Kagarlitskij:

[Evigt krig: från Putin till Peter och tillbaka.](#) (juni 1922)

[Om krigets ettårsdag – hur mycket längre kan detta pågå?](#) (mars 2023)

[En vädjan till mina progressiva vänner i väst](#) (maj 2023)

[Inga nyttiga idioter längre](#) (juli 2023)